

Vynález se týká vinutí kotev stejnosměrných strojů s aktivní nemagnetickou vzduchovou mezerou s vodiči uspořádanými jako Roebelova tyč.

U stejnosměrných strojů s aktivní nemagnetickou vzduchovou mezerou vznikají ve vodičích vinutí kotvy přídavné ztráty vířivými proudy, které vznikají rychlou změnou magnetické indukce B při vstupu vodičů kotvy z neutrální zóny do magnetického toku pod hlavními póly. Vektor indukce B má dvě složky, radiální složku B_r a tangenciální složku B_t , jež způsobují ztráty vířivými proudy $\Delta P = \Delta P_r + \Delta P_t$. Při použití vodičů normálních profilů tyto ztráty dosahují značných hodnot, přičemž u předmětných strojů podstatnou část tvoří ztráty radiální ΔP_r . Pro zmenšení těchto ztrát se používá tzv. umělá Roebelova tyč, sestávající z dílčích vodičů, vzájemně izolovaných a přeložených po délce cívk do všech poloh v cívce. Znamená to, že vodič je rozdělen a v poloze transponován v tečném směru po obvodu rotoru.

Nevýhodou takového provedení vinutí pomocí Roebelovy tyče je zhoršení prostorového využití povrchu rotoru zvětšením celkové tloušťky vodiče složeného z dílčích vodičů o jeden přechodový dílčí vodič. Toto zhoršení se projevuje v místě tak zvaných kolen a je tím větší, čím větší je počet celkových vodičů v cívce. Je to způsobeno tím, že každý celkový vodič v cívce musí mít jeden přechodový dílčí vodič.

Uvedené nevýhody odstraňuje předmět vynálezu, jehož podstata spočívá v tom, že při počtu " u " celkových vodičů v cívce a při počtu " n " dílčích vodičů každého celkového vodiče jsou kolena dvou sousedních dílčích vodičů vzájemně posunuta o posun $\Delta = \frac{B}{n}$, přičemž krok kolen jak prvních, tak i obdobně dalších vzájemně vždy polohově shodně v sousedních celkových vodičích uložených dílčích vodičů zůstává po celé délce konstantní, tj. $B = \frac{L}{2 \cdot u}$, takže výsledný posun je opět $\Delta = \frac{L}{2 \cdot u \cdot n}$.

Praktické provedení vinutí podle vynálezu je na obrázku přiloženého výkresu.

Na obrázku je schematicky znázorněn pohled ve směru radiální vložky indukce B_r na vodiče horní vrstvy Roebelových tyčí pro jednovrstvové vinutí, kde počet " u " celkových vodičů v cívce je 4 a počet " n " dílčích vodičů, na které je celkový vodič rozdělen, je 3. Kolena K dvou sousedních dílčích vodičů jsou posunuta o posun $\Delta = \frac{B}{n}$, kde $\Delta = \frac{B}{3}$, přičemž krok B kolen K jak prvních tak i obdobně dalších vzájemně vždy polohově shodně v sousedních celkových vodičích uložených dílčích vodičů zůstává po celé délce B konstantní, tj. $B = \frac{L}{2 \cdot u}$, kde $B = \frac{L}{8}$, takže výsledný posun je $\Delta = \frac{L}{2 \cdot u \cdot n}$, kde $\Delta = \frac{L}{24}$.

Výhodou vinutí podle vynálezu je daleko příznivější využití povrchu rotoru oproti vinutí s použitím Roebelových tyčí starého provedení. Je-li " u " počet celkových vodičů v cívce, odpadá " $u-1$ " přechodových dílčích vodičů, a to v každé cívce. V praxi to znamená, že místo těchto přechodových dílčích vodičů můžeme použít aktivní dílčí vodiče a tím zvýšit typový moment stroje. Pro uvedené vinutí v praktickém provedení by toto zvýšení činilo cca 40%.

P R E D M Ě T V Y N Á L E Z U

Vinutí kotev stejnosměrných strojů s aktivní nemagnetickou vzduchovou mezerou s vodiči uspořádanými jako Roebelova tyč, kde při počtu " u " celkových vodičů v cívce jsou jednotlivé celkové vodiče rozděleny na počet " n " dílčích vodičů, jež jsou v poloze transponovány v tečném směru po obvodu rotoru vyznačené tím, že kolena (K) dvou sousedních dílčích vodičů jsou vzájemně posunuta o posun $\Delta = \frac{B}{n}$, přičemž krok (B) kolen (K) jak prvních, tak i obdobně dalších vzájemně vždy polohově shodně v sousedních celkových vodičích uložených dílčích vodičů zůstává po celé délce (L) konstantní, tj. $B = \frac{L}{2 \cdot u}$, takže výsledný posun je $\Delta = \frac{L}{2 \cdot u \cdot n}$.

1 list výkresů

